

פרשת נח

אל ימהר לדון את חברו עד שיגיע למקומו !

אל ימהר לדון את חברו עד שיגיע למקומו ! נלמד מהפסוק: "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל" (פרק יא-ה)

כתב רש"י: "לא הוצרך לכך, אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשיעו הנידון עד שיראו ויבינו" (מדרש תנחומא). וזה לשון המדרש: "וכי הוא צריך לרדת ולראות והלא הכל צפוי וגלוי לפניו שנאמר ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא. אלא ללמד לבריות שלא לגמור את הדין ושלא לומר דבר מה שלא רואין."

כתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה ג-ריח): "והנה כי תראה אדם אשר ידבר או יעשה מעשה ויש לשפוט דברו ומעשהו לצד חובה ולצד הזכות' אם האיש ההוא ירא אלוקים - נתחייבת לדון אותו לכף זכות על דרך אמת' גם כי יהיה הדבר קרוב ונוטה יותר אצל הדעת' לכף חובה' ואם הוא מן הבינונים אשר יזהרו מן החטא ופעמים יכשלו בו' יש עליך להטות הספק ולהכריעו לכף הזכות' כמו שאמרו חז"ל (שבת קכז:)הדן את חברו לכף זכות המקום ידינהו לכף זכות' והיא מצות עשה מן התורה שנאמר "בצדק תשפוט עמיתך". ואם הדבר נוטה לכף חובה יהיה הדבר אצלך כמו ספק ואל תכריעו לכף חובה. ואם האיש ההוא רוב מעשיו לרוע' או בחנתו כי אין יראת אלוקים בלבבו' תכריע מעשיו ודבריו לכף חובה' שנאמר (משלי כא-יב) "משכיל צדיק לבות רשע מסלף רשעים לרוע".

בספר ראשית חכמה (שער הענוה פ"ד-לו) הביא מהחסידיים הראשונים שהיו דנים כל אדם לכף זכות ואפילו היו רואים לאדם עושה דבר שהיה נראה לרבים כדבר עבירה' לא היו מבזין אותו בליבם' אלא דנים אותו לכף זכות ואומרים' אפשר שלא עבר' וכוונתו היתה לדבר אחר והיו מסתלקין מן החשד' שכל החושד בכשרים לוקה בגופו.

לכאורה יש לתמוה על דברי חז"ל "הדן חברו לכף זכות המקום ידינהו לכף זכות" דבשלמא החבר' שמא אינו יודע כל העובדות לאשורן לכן מספק צריך לדון לזכות' אך השי"ת הרי יודע הכל כפי האמת ומה שייך לומר שגם הוא ידינו לכף זכות!?

ותירץ הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל עפ"י פירושו של האלשיך הק' בפסוק "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז-ב)' היינו שבכל טוב שעושה הצדיק יש קצת חסרון כמו פניה שלא לשם שמים' והחובה לדון לכף זכות היינו לייחס את עיקר המעשה לכוונה הטובה. כך גם הקב"ה ידון את מעשיו עפ"י הכוונה הטובה שבהם תוך התעלמות מהרע שבהם.

מקור: איש לרעהו